
RECENZJA: A. MASSEL (RED.) – ŁÓDZKI WĘZEL KOLEJOWY – STAN OBECNY I PERSPEKTYWY, INSTYTUT KOLEJNICTWA, WARSZAWA, 2016; 386 S.

Review: A. Massel (ed.) – Łódzki Węzeł Kolejowy – stan obecny i perspektywy, Instytut Kolejnictwa, Warsaw, 2016; 386 pp.

Ariel Ciechański

Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania im. St. Leszczyckiego PAN, Twarda 51/55, 00-818 Warszawa
e-mail: ariel@twarda.pan.pl

---

150. rocznica uruchomienia Kolei Fabryczno-Łódzkiej oraz oddanie do użytku nowoczesnych dworców i stacji Łódź Fabryczna stały się idealnym pretekstem do powstania liczącej 386 stron monografii poświęconej historii, teraźniejszości i przyszłości Łódzkiego Węzła Kolejowego (ŁWK). Praca pod redakcją dra Andrzeja Massela w 14 rozdziałach gromadzi wiedzę kilkunastu specjalistów z różnych instytucji i specjalności – inżynierów kolejnictwa, geografów, planistów przestrzennych, praktyków gospodarczych, jak również działaczy organizacji pozarządowych. Dzięki tak szerokiemu gremium autorów powstało holistyczne, wieloaspektowe dzieło, w wielu punktach interesujące również dla geografów transportu.

Na wstępie należy zauważyć jedną istotną niekonsekwencję. Chociaż w tytule książki występuje Łódzki Węzeł Kolejowy, to zakres tematyczny większości rozdziałów obejmuje obszar całego województwa łódzkiego. Jest to mankament mogący wpływać ujemnie na liczebność grona odbiorców książki.

Należy się również zastanowić, czy konieczne było wprowadzanie rozdziału zatytułowanego *Województwo łódzkie – przeszłość, teraźniejszość, przyszłość* będącego charakterystyką całego województwa łódzkiego, gdzie na dodatek krytycznego obrazu dopełniają ryciny wielkości wymagającej od czytelnika użycia szkła powiększającego...

Podobne wnioski nasuwają się także w przypadku kolejnego opracowania w książce pt. *Kolej a procesy urbanizacji województwa łódzkiego*, gdzie autorka przeprowadzając analizę w trzech przekrojach czasowych, wyprowadza wnioski dotyczące interakcji między koleją a procesami sprzyjającymi rozwojowi ośrodków miejskich w badanej jednostce podziału terytorialnego.

Tematyka następnego rozdziału – *Rola kolei w rozwoju społeczno-gospodarczym regionu łódzkiego* – bardziej koncentruje się na samej Łodzi i na tym jak kolej oddziaływała na procesy rozkwitu tego ośrodka miejskiego. Ta część pracy ma charakter mocno niehomogeniczny, a dobór tabel zamieszczonych w jego

części dotyczącej okresu sprzed 1945 r. sprawia wrażenie dosyć przypadkowego. Niezrozumiałe jest także dla recenzenta praktyczne pominięcie okresu PRL. Na tym tle znacznie ciekawiej i lepiej wypada część dotycząca współczesnej roli kolei.

W odczuciu piszącego te słowa dopiero czwarty rozdział inkryminowanego opracowania pt. *Rys historyczny kształtowania się Łódzkiego Węzła Kolejowego* powinien otwierać całość. Michał Jerczyński niewątpliwie w sposób syntetyczny i interesujący prezentuje dzieje kształtowania się ŁWK. Jedynym jego mankamentem jest jakość części materiału graficznego, który albo powinien być reprodukowany w większej skali na wklejkach, albo – jeśli zamieszczenie w formie czytelnej było z przyczyn edytorskich niemożliwe, całkowicie go pominąć i odesłać do źródeł pierwotnych.

Naturalną kontynuacją omówionych powyżej dociekań jest rozdział zatytułowany *Rozwój infrastruktury kolejowej w węźle łódzkim – stan obecny i planowane inwestycje* będący diagnozą aktualnej sytuacji i prognozą perspektyw rozwoju infrastruktury kolejowej w ŁWK. W przeciwieństwie do wcześniej omówionych rozdziałów, ten opracowany przez redaktora Andrzeja Massela, prezentuje się jako nad wyraz solidnie przygotowany. Dociekania empiryczne zostały tu każdorazowo poprzedzone interesującym wstępem metodycznym, przez co znacząco wzrasta wartość zamieszczonych w dalszej części rozdziału dociekań. Autor prezentuje ciekawe dane dotyczące zmian parametrów infrastruktury kolejowej. Niewątpliwym walor poznawczy, szczególnie dla geografów transportu ma tutaj szczegółowy opis procesów inwestycyjnych zrealizowanych do 2015 r., zarówno tych o charakterze liniowym, jak również punktowym.

Kolejny rozdział opracowania pt. *Rozwój kolejowych przewozów międzyregionalnych i regionalnych na obszarze województwa łódzkiego* przygotował ten sam autor. Otrzymujemy w nim kolejną dawkę solidnie udokumentowanej, wspartej rzetelną podbudową teoretyczną, wiedzy dotyczącej sieci kolejowego transportu pasażerskiego obsługującego przedmiotowe województwo. Szczególnie warte uznania są wnikliwe analizy dotyczące zmian na przestrzeni lat liczby połączeń oraz czasu przejazdu z Łodzi do innych obecnych miast wojewódzkich. Równie dokładnie autor analizuje połączenia w obecnych granicach województwa łódzkiego. Wiele miejsca poświęca też organizacji i finansowaniu połączeń pasażerskich.

Autorzy rozdziału siódmego – *Uwarunkowania osadnicze, techniczne i organizacyjne multimodalności w przewozach pasażerskich na obszarze województwa łódzkiego* – kontynuują niejako dociekania A. Massela i skupiają się na tytułowych zagadnieniach. Ich

interesujące analizy dotyczą m.in. głównych węzłów transportowych. Wartościowym elementem jest także próba wyprowadzenia modelu powiązań multimodalnych dla obszaru województwa łódzkiego.

Problematyką multimodalności zajmują się również autorzy kolejnej, ósmej części książki zatytułowanej *Multimodalność w aglomeracji łódzkiej w aspekcie funkcjonowania węzła multimodalnego Łódź Fabryczna i tunelu średnicowego*, aczkolwiek ograniczają się oni do aglomeracji łódzkiej, a w szczególności do tytułowej stacji Łódź Fabryczna.

Autorzy trzech kolejnych rozdziałów skupiają się na różnych aspektach powstania i funkcjonowania Łódzkiej Kolei Aglomeracyjnej (ŁKA).

Janusz Malinowski i Ewa Raczyńska-Buława w opracowaniu zatytułowanym *Łódzka Kolej Aglomeracyjna – dotychczasowe wyniki i perspektywy rozwoju* w sposób szczegółowy opisują proces powstania ŁKA i okres pierwszych miesięcy jej funkcjonowania.

W kolejnym, dziesiątym już rozdziale – *Nowoczesne zasady organizacji przewozów aglomeracyjnych w zastosowaniu do ŁKA* – Andrzej Żurkowski, bazując na przypadku ŁKA, przeprowadza interesujące rozważania teoretyczne dotyczące aktualnych trendów w kształtowaniu oferty przewozowej na obszarach silnie zurbanizowanych.

Autorka następnego z omawianych w tym miejscu rozdziałów pt. *Łódzka Kolej Aglomeracyjna w opinii społecznej – działania marketingowe* poświęca go działalności marketingowej prowadzonej przez tego przewoźnika oraz odbiorowi jego usług przez pasażerów.

Interesujący dla geografów jest niewątpliwie rozdział 12 *Przewozy towarowe w regionie łódzkim – stan obecny i warunki rozwoju* poświęcony aktualnej sytuacji i perspektywom kolejowych przewozów towarowych na wspomnianym w tytule powyżej obszarze. Autorzy przedstawiają w nim wyczerpującą charakterystykę infrastruktury kolejowej służącej transportowi ładunków. Co ważne, skupiają się oni nie tylko na infrastrukturze liniowej, ale także punktowej, w tym – co równie istotne – w dużej mierze tej służącej przewozom intermodalnym.

Kolejna część (rozdz. 13), autorstwa prof. Tadeusza Markowskiego, zatytułowana *Rola transportu szynowego w budowaniu kapitału terytorialnego w Warszawsko-Łódzkim Obszarze Funkcjonalnym (WŁOF)* poświęcona została wspomnianemu w jej tytule zagadnieniu. Ma ona zdecydowanie inną specyfikę, niż do tej pory omówione i charakteryzuje się podejściem bardziej teoretyczno-metodycznym.

Ostatni (czternasty) rozdział pt. *Kierunki rozwoju Łódzkiego Węzła Kolejowego w perspektywie długookresowej* ma charakter przede wszystkim prognozy. Autor przedstawia tu interesujące wizje funk-

cjonowania transportu kolejowego w województwie łódzkim w najbliższych kilkunastu latach. Identyfikuje także braki w sieci kolejowej na terenie województwa oraz w połączeniach z innymi województwami. Bardzo ciekawym elementem tego fragmentu opracowania są propozycje inwestycji w perspektywie 2030 r., zwłaszcza w zakresie uzupełnień sieci niezbędnych w ocenie autora do większego włączenia transportu kolejowego w obsługę połączeń miejskich na terenie Łodzi, jak również na terenie aglomeracji łódzkiej.

Reasumując, pomimo tytułu recenzowanego dzieła, nie do końca adekwatnego do jego zawartości i pewnych uchybień edytorskich, praca pod red. A. Massela stanowi niewątpliwie bardzo interesującą monografię dotyczącą funkcjonowania kolei na terenie jednego województwa. Geografowie transportu z pewnością znajdą w niej wiele interesujących i inspirujących do własnych badań wątków, dlatego recenzowana książka powinna stać się dla nich lekturą obowiązkową.